

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2551>

Number: 29 , p. 125-137, Autumn III 2014

SANAT/CİNSİYET: SANAT TARİHİ VE FEMİNİST ELEŞTİRİ

ART/GENDER: ART HISTORY AND FEMINIST CRITISM

Ahu ANTMEN, "Önsöz" , **Sanat/Cinsiyet: Sanat Tarihi ve Feminist Eleştiri**, Ahu Antmen(drl), Esin Soğancılar (çev.) 2. bs., İstanbul: İletişim Yayınları, 2010, 331s.

Yrd. Doç. Dr. İpek KROM

Beykent Üniversitesi İletişim Fakültesi

Özet

Ahu Antmen'in derlediği bu kitapta feminist eleştirmenler tarafından yazılan makaleler ataerkil bir toplumda sanat tarihinin nasıl erkek egemen bir bakış açısına göre şekillendiğini ve bu bakış açısını değiştirmek üzere verilen aktivist mücadeleyi ifade etmektedir.

Kitabın sunuş bölümünde sanat dünyasının alışlagelmiş kalıplarını yok etmek için bir araya gelen Amerikalı feminist sanatçı grubu Gerilla Kızlar'ın sanat alanındaki ayrımcılığın görünür kılınmasına yönelik eylemleri ele alınmıştır. Kitabın ikinci bölümünde Linda Nochlin'in 'büyük sanatçı' kavramına eleştirel bir bakış açısı getiren "Neden Hiç Büyük Kadın Sanatçı Yok?" adlı makalesine yer verilir. Üçüncü bölümde Nanette Salomon'un sanat tarihinde 'normal' sayılan seçkileri şüpheli hale getirecek yeni stratejiler sunan "Sanat Tarihi Kanonu" ve "Dışlama Günahları" adlı makaleleri yer alır. Dördüncü bölümde Griselda Pollock'un ataerkil sanata olan bakışı değişime uğratacak bir eleştiri sunan "Modernlik ve Kadınlığın Mekanları" adlı makalesine yer verilir. Judith Barry ve Sandy Flitterman-Lewis'in "Metin Stratejileri ve Sanat Üretiminin Politikası" makalesinin yayımlandığı beşinci bölümde kadın sanatına değinilir. Mary Kelly'nin "İmgeleri Arzulamak/ Arzuları İmgelemek" makalesine yer verildiği altıncı bölümde kadının arzu nesnesine indirgenmesi eleştirilmektedir. Kitabın yedinci bölümünde Antmen, Laura Mulvey'nin sanata sorgulayıcı bir eleştirel tavır getiren "Görsel Zevk ve Anlatı Sineması" makalesine yer verir. Son bölümde de Amelia Jones'un kadın bedenini yücelten performans sanatını irdeleyen "Beden Sanatı; Özneyi Sahnelemek" adlı makalesi yer alır.

Bu makalelerde sanat tarihine getirilen eleştirel feminist bakış açıları reklam sanatına uyarlandığında ise reklamcılarının profilini çizdiği kadın imgelerinin sanat tarihindeki kadın imgeleriyle benzerlikler taşıdığı görülmektedir. Makalede ayrıca eleştirel feminist bakış açısıyla reklamlardaki kadın imgeleri değerlendirilecektir.

Abstract

Compiled by Ahu Antmen, the articles written in this book by feminist critics state how the history of art is shaped according to a hegemonic masculine point of view in a patriarchal society and the activist struggle that is given in order to change this point of view.

In the introduction part of the book the actions taken by the American feminist artist group Guerilla Girls, who came together to give an end to the conventional frames of the art world in order to visualize the discrimination in art are discussed. In the second part of the book the article of Linda Nochlin called "Why Have There Been No Great Female Artists?" is given place. In the third part Nanette Salomon's articles of "The Art Historical Canon" & "Sins of Omission" take place which offer new strategies to make the so called 'normal' compilations dubious. In the fourth part the article of Griselda Pollock called "Modernity and the Spaces of Femininity" is given place which offers a critique that will transform the opinion towards the patriarchal art. In the fifth part the article of Judith Barry and Sandy Flitterman-Lewi, "Textual Strategies and the Politics of Art making", is published which discusses the art of women. In the sixth part Marry Kelly's article called "Desiring Images/ Imaging Desire" takes place, which criticizes reducing woman body to an object of desire. In the seventh part Antmen gives place to Laura Mulvey's "Visual Pleasure and Narrative Cinema" article which brings a inquisitorial and critical view to the art. In the last part Amelia Jones' article, "Body Art: Performing the Subject", takes place which focuses on the performance art that transfigures woman body.

When we adapt the critical feminist point of view regarding art history to the advertising art similarities are observed among the profile of women images. In the article the women images in the advertisements will also be evaluated from the critical feminist point of view.

GİRİŞ

Bu eserde derlenen makaleler 80'lerin sonunda Amerikalı feminist sanatçı grubu Gerilla Kızlar'ın başlattığı eylemlerin öncesi ve sonrasında kaleme alınmıştır.

İlk kuşak feministler kadın olmak ve kadınlık deneyimi üzerinde durmuşlardır. İkinci kuşak feministler ise 70'li yılların sonlarındaki feminist eleştiriden etkilenerek sanat üretime biçimini, sanatın değerlendirildiği ölçütleri ve sanatçının bu noktadaki rolünü sorgulayarak sanat ve kültürün bir araya geldiği yeni bir feminist eleştirel yaklaşım ortaya koymuşlardır.

Erkek egemen bakış açısıyla sanat eserlerinde kadın bedeninin bir arzu nesnesine indirgenmesine karşı çıkan feminist akım, sanat üretiminde ve kullanılan ölçütlerde kadının sadece bir eş ya da anne gibi toplumsal rollere kavuştuğunda yüceltiildiğini ortaya koyarak sadece kadını ve kadına bakışı yüceltmenin önemini vurgulamaktadır.

Sanat eserlerinin değerlendirilme kıstaslarında kadın bakış açısının farklılığı yadsınmış ve kadın sanatçılara hak ettikleri değer verilmemiştir. Kadın sanatçıların içinde buldukları kısıtlayıcı çalışma şartları göz önüne alınmayarak kadın sanatçılar

uzun süre erkek sanatçılarla kıyaslanmış ve sanatçı olabilmek için toplumdaki dışlanmak zorunda kalmışlardır.

Yakın bir geçmişe kadar sanat tarihi kitapları ve müze koleksiyonları gözden geçirildiğinde kadın sanatçıların nadir olduğu kanaatine varılabilmekteydi. Feminist akımın 30-40 yıllık girişimcileri sonucunda ise bugün kadın sanatçıların eserlerinin hak ettiği konumda müzelerde sergilendikleri görülmektedir.

Ancak feminist eleştirinin amacı sadece sanat tarihinin dışladığı kadın sanatçıları yeniden tanıtmak değildir. Verilen mücadelenin esas amacı sanat eserlerinde 'normal' sayılan seçkilere yeni bir bakış açısı getirip kadın sanatını dışlayan bu okuma tarzına karşın yeni görsel okuma önerileri getirebilmektir.

Feminist eleştirinin dikkati çektiği yeni görsel okuma önerileri aynı zamanda günümüz reklamcılığı için de geçerlidir. Günümüz reklamlarında sergilenen kadın profilleri ataerkil bir bakış açısıyla şekillendirilmektedir. Kadın bir ev kurucu, anne, eş olarak sergilenmekte bu rollerin dışında ise 'çocuk da yaparım kariyer de anlayışıyla' çoklu kimliklerle süper kadın profiliyle sunulmakta ya da çoğu zaman ürüne dikkat çekmek amacıyla bir arzu nesnesi konumuna indirgenmektedir.

Antmen tarafından derlenen makaleler 16. Yüzyıldan itibaren kadın ressamların içinde buldukları toplumda sanatını icra ederek yer alma mücadelesini vurgulamakta ve 1970-1980'li yıllardan günümüze uzanan feminist eleştiriden örnekler sunmaktadır.

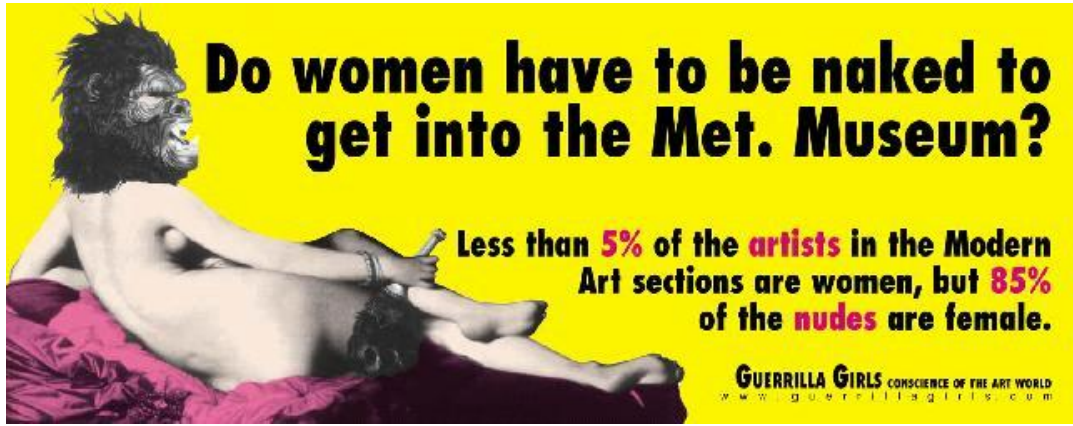
Eleştirilerde kadına atfedilen toplumsal cinsiyet rollerinin ve salon, oturma odası, balkon gibi kadınlığın hapsedildikleri mekanların günümüz reklamcılığında kadına atfedilen mükemmel bir ev hanımı olması gereken eş, anne ya da arzu nesnesi kimlikleriyle paralellik taşıması ve kadınların hapsedildikleri mutfak, banyo, misafir odası gibi ev içi ortamlarının hala günümüz reklamlarında kadınlığın mekanlarını yansıtmaması dikkat çekicidir.

1. AHU ANTMEN: SANAT TARİHİNİN FEMİNİST ELEŞTİRİSİ

Gerilla Kızlar 1985'te kadın sanat dünyasının alışlagelmiş kalıplarını yok etmek için bir araya gelmişlerdir.

Gerilla Kızlar'ın eylemlerinin başlıca çıkış noktası ataerkil kültürün yarattığı toplumsal düzen içerisinde sanatın feminist bir bakış açısıyla yeniden gözden geçirilmesi ve sanat alanındaki ayrımcılığın sanat tarihi geçmişinden günümüze uzanan süreçte görünür kılınmasıdır.

Bu mücadelenin sonucu olarak günümüzde kadın sanatçıların kabul görme ve eserlerinin müzelerde sergilenme oranı %5'ten %22'ye yükselmiştir.

Resim 1: Guerilla Girls Posteri

Kaynak: Guerilla Girls, <http://blogs.artinfo.com/lacmonfire/2011/02/21/guerilla-girl/>, (30.6.2014).

Müzelerdeki nü eserlerde kadın bedeninin seyirlik bir nesneye indirgemesini protesto eden feminist eleştiri öncelikle sanat tarihinin cinsiyet ayrımcı bakışını ortaya çıkarmayı amaçlamış ve bunu başarmıştır.

Feminist eleştirilenlerin yazdığı bu makalelerde sanat tarihinin ataerkil biçimde şekillenen yapısı, kadınların yanı sıra her 'ötekinin' nasıl dışlandığı, ve bunun yanı sıra kadın ressamların ve her ötekinin hak ettikleri konuma kısa vadede ulaşmasını engelleyen dışlama yöntemleri ortaya koymaktadır.

2. LINDA NOCHLIN: "NEDEN HİÇ BÜYÜK KADIN SANATÇI YOK?"

Feminist eleştiride çığır açıcı bir öneme sahip olan Linda Nochlin'in 'Neden Hiç Büyük Kadın Sanatçı Yok?' başlıklı makalesi, erkek egemen bir yapı sergileyen sanat tarihine feminist açıdan eleştirel bir bakış açısı getirir.

Nochlin bu makalesinde 'büyük sanatçı' kavramına ve neden hiç büyük kadın sanatçı olmadığını savunan ataerkil görüşe değinir.

Büyük kadın sanatçılar olmasa da araştırılmamış, değer verilmemiş bazı çok ilginç ve başarılı kadın sanatçıların bulunduğunu irdeler. Örneğin sanatçı olabilmek için evliliği reddeden ve toplumdan dışlanmış bir yaşantı süren Rosa Bonheur, döneminin en ünlü hayvan ressamı olmakla birlikte 19. yüzyılın en başarılı kadın sanatçıları arasında yer almaktadır.

Resim 2: Rosa BonHeur, "At Panayırı", NY Metropolitan Müzesi,

Kaynak: Metropolitan Museum, Works of Art,

<http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/87.25>, (30.6.2014).

Erkeklerin bir sanatçı olarak rahat çalışma koşullarına değinen Nochlin kadınların hem sanatçı olup hem de yarı zamanlı olarak bebek bakıcılığı, temizlikçilik ya da müze bekçiliği yapacak konumda olmadıklarını belirtir.

16-19. yüzyıllar boyunca kadınlara çıplak modellerden çalışma imkanı verilmediğine değinen Nochlin, 19. yüzyılın sonunda bile kadınlara bütün ilgilerini ev işi, cinsellik, eş idaresi gibi alanlara yönelmeleri gerektiğinin empoze edilmiş olmasını irdeler. Bu dönemlerde kadınlara ya evlilik ya da kariyer gibi sadece iki seçenek sunulmuştur.

Kadın sanatçı olmak uzun dönemler boyunca geleneklerden kopmayı gerektirmiştir. Kadın sanatçıların toplumsal açıdan kabul gören eş ve anne rolüne boyun eğmemek için direnmesi gerekmiştir.

3. NANETTE SALOMON: "SANAT TARİHİ KANONU" VE "DIŞLAMA GÜNAHLARI"

Nanette Salomon'un 'Sanat Tarihi Kanonu' ve 'Dışlama Günahları' makaleleri feminist bir bakış açısı ile ele alındığında sanat tarihi disiplinin temellerinin nasıl değişime uğratılabileceğine yönelik yöntemler sunan ve sanat tarihini toplumsal olarak yeniden inşa edebilecek yeni okuma önerileri getiren sıra dışı metinlerdir.

Kadınların erkek sanatçılarla kıyaslanması onları hiyerarşik bir sistem içine sokmakta ve eserlerinin değerinin yadsınmasına neden olmaktadır. Bu noktada kadın bakış açısının farklılığı göz önüne alınmalıdır.

Örneğin Artemisia Gentileschi sürekli olarak Caravaggio ile karşılaştırılmış; Judith Leyster, Frans Hals ile Mary Cassatt, Degas ile karşılaştırılmıştır.

Resim 3: Artemisia Gentileschi, "Susanna İle İki İhtiyar", 1610, Schonborn Koleksiyonu

Kaynak: Hisse.net, Ünlü Sanat Eseri Resimler,
<http://www.hisse.net/forum/showthread.php?t=8432&page=485>, (30.6.2014).

Kadınları sanat tarihi kanonunun ikonik sistemine almaya yönelik ilk gerçek girişim 'Büyük kadın sanatçıların' kronolojik olarak feminist sanat tarihi yazımına dahil edilmesidir.

Kadınların cinsellikleri de sanat tarihi yorumlarında onlara karşı olarak kullanılmıştır. Oysa Caravaggio ve Michalengelo'nun eşcinselliği göz ardı edilmiştir.

Erkek nü ve kadın nü tarihsel olarak homoseksüel ve heteroseksüel iki erkek arzusu etrafında yaratılmıştır. Koşullar değişmiş olsa da bugün aynı kültürel bakış açısı ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığı sürdürülmektedir.

4. GRISELDA POLLOCK: "MODERNLİK VE KADINLIĞIN MEKANLARI"

Griselda Pollock'un makalesi geleneksel okuma önerilerinin dışına çıkarak sanat eserlerinin kavranmasına ve yöntemlerine yönelik eleştirel bir yaklaşım anlayışı ortaya koyan dikkat çekici bir feminist eleştiridir.

Pollock makalesinde kadın ve erkek ressamların resimde mekan ve bakış kullanımı üzerinde durur. Emperyalist dönemde özgürlük duygusu özellikle önem kazanmıştır. Her türlü mekanda bulunma özgürlüğü bulunan erkek ressamlar resimlerinde sokağı, tiyatroyu, barları, genelevleri, restoranları ve kulisi resmetmişlerdir.

Resim 4: Eduard Manet, "Folies-Bergere de Paris", 1882, Courtauld Koleksiyonu
Kaynak: Art Contemporani, <http://bloccs.xtec.cat/miradesdart2/art-contemporani-1%C2%AA-part-xviiiix/>, (30.6.2014).

Oysa 19. yuzyıl sonlarında yanlarında eşleri ya da bir bayan nezaret etmeden sokağa çıkması hoş görülmemektedir. Bu nedenle Cassatt ya da Morisot gibi kadın ressamlar resimlerinde daha çok oturma odası, balkon, bahçe, yatak odası ya da banyo gibi ev içi mekanları resmedebilmişlerdir.

Resim 5: Berthe Morisot, "The Dining Room", 1886, National Gallery of Art Washington
Kaynak: Free Photos.biz, http://www.free-photos.biz/photographs/art/rooms_in_art/32890_berthe_morisot_003.php, (30.6.2014).

Bunun dışında resimde geleneksel olarak kadın erkek ressamlar tarafından erkeğin cinsel nesnesi olarak resmedilmektedir. Erkekler tarafından yapılan bütün resimlerde kadının arzusunun nesnesi olarak görüldüğü dikkati çeker.

Oysa Cassatt'ın resimlerinde olduğu gibi kadın ressamlar resimlerine kadının kuşatılmışlık, sınırlandırılmışlık, hapsedilmişlik, çocuk bakış açısı gibi his ve düşünceleri yansıtmakta ya da doğal haliyle resmetmektedir ki bu da modernist bakış açısından bakıldığında kabul gören bir tarz değildir.

Resim 6: Mary Cassatt, "Bahçede Dikiş Diken Lydia", 1880, Metropolitan Müzesi NY

Kaynak: Flickr.com, <http://www.flickr.com/photos/verbunkos/3051013093/>, (30.6.2014).

5. JUDITH BARRY & SANDY FLITTERMAN-LEWIS: "METİN STRATEJİLERİ VE SANAT ÜRETİMİNİN POLİTİKASI"

Metin Stratejileri ve Sanat Üretiminin Politikası adlı makalelerinde kadın sanatını dört ayrı kategori altında toplayan Barry ve Flitterman-Lewis her bir kategoriye eleştirel bir feminist bakış açısı getirerek kadın sanatı hakkında yorum ve görüşler bildirir. Bu kategoriler şöyledir:

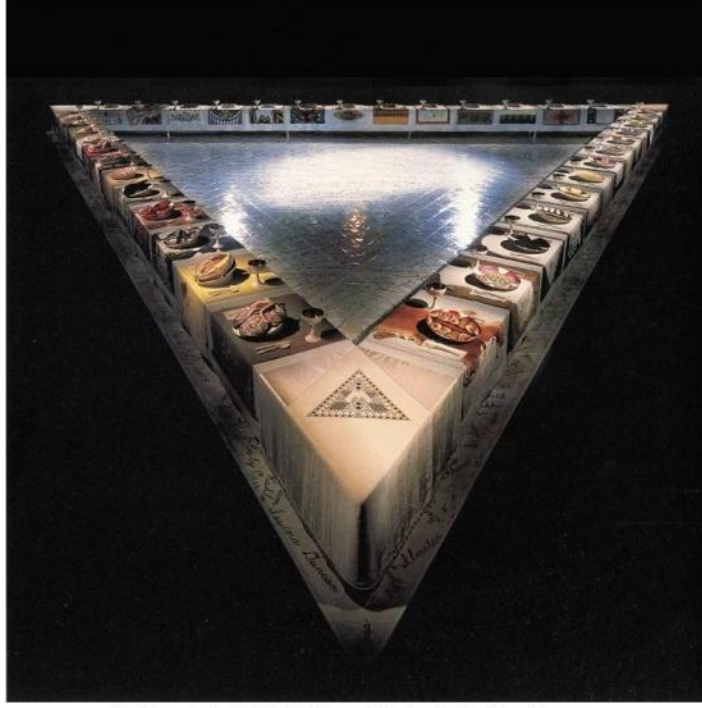
1. Erkeğin şiddetini ya da cinsel bakış açısını ironik biçimde ortaya koymak amacı ile kadının kendini keserek acısını sergilediği ya da kendini erkeğin bakış açısıyla teşhir ettiği kadın sanatı.

Ancak bu çeşit sanat mazoşizm ya da fetişizmden öteye gidememektedir.

2. Zanaatkar kadınların emeğini sanat olarak yeniden üretmek sanatı.

Bu sanat türü de genel geçer olarak kabul görmüş değildir.

The Dinner Party. 1979. Judy Chicago. Mixed media: Brooklyn Museum.

Resim 7: Judy Chicago, “Akşam Yemeği Daveti”, 1979, Brooklyn Müzesi
Kaynak: Brooklyn Museum, Elizabeth A. Sackler Center for Feminist Art:

Feminist Art Base: Judy Chicago,
http://www.brooklynmuseum.org/easfa/feminist_art_base/gallery/judy_chicago.php,
(30.6.2014).

3. Kadın kültürünü sarsılmaz bir düzen sergileyen hakim kültürden ayrı olarak gören ve farklı bir konuma yerleştiren kadın sanatı. Ör: çıplak kadın göğsü fotoğrafları ve şiddet ifadeleri içeren fotoğraflar.

Ancak bu sanat ürünleri de feminizm üzerinde yoğunlaşmıştır ve sanatın toplum için olduğu gerçeğinden uzaklaşmışlardır.

4. Son grupta yer alan eserlerde çoktan üretilmiş verili bir şey olarak kabul edilmeyen kadın imgesi eserin içinde ve eser aracılığıyla inşa edilir. Böylece anlamların toplumsal olarak inşa edildiği vurgulanır. Bu durum feminist açıdan kadınlığın inşasına dikkati çeker.

6. MARY KELLY: “İMGELERİ ARZULAMAK/ ARZULARI İMGELEMEK”

Mary Kelly, bu makalede kadının fallusa sahip olmadığı için erkek ve cinsellik arayışı ile özdeşleştirilmesinden bahsetmektedir.

Kadın ancak anne olduğu dönemde çocuğu ile birlikte bir bütün olabilmekte, fallusa sahip olarak görülmekte, bunun dışında eksik olarak görülmektedir.

Sanat eserlerinde erkeği arzulayan kadının bakışı ise kadını bir beden imgesine dönüştürerek sadece bir arzu nesnesine indirgemektedir.

Kadın, erkek röntgenci ile bu histerik özdeşleştirilmesinden kurtulmalıdır. Sanat eserlerindeki bu erkek bakışını eleştiren Kelly kadının imgesinin erkek bakışından özgürleştirilmesi ve kendi kimliğine kavuşması gereğini savunur.

7. LAURA MULVEY: "GÖRSEL ZEVK VE ANLATI SİNEMASI"

Laura Mulvey makalesinde görsel olanın nesnesi ya da öznesi olmanın ne anlama geldiği üzerinde durur. Bu çalışmaların ortak noktası cinsiyet odaklı ayrımcı bakışları görünür kılmaktan öte sorgulayıcı bir eleştirel tavrı yöntem olarak benimsemektir.

Resim 8: Cindy Sherman, Untitled Film Stills

Kaynak: La Historia del Arte, 31.12.2009,

<http://arthistorianh.tumblr.com/post/310662978/cindy-sherman-untitled-film-stills-1977-79>, (30.6.2014).

'Görsel zevki ustalıkla ve tatmin edici biçimde' manipüle etmeye dayanan Hollywood sinemasında erkek oyuncu 'röntgenci/fetişist' kimliğine sahiptir. Sinemada ve fotoğrafta sıklıkla kullanılan "skopofili" kavramı bakmaktan zevk alma ve zevk veren bakış anlamına gelmektedir..

Sinema izleyicisi sinemadaki karanlık ve yalıtılmış ortam sayesinde de röntgenci konumuna ulaşır ve skopofili aracılığı ile ekrana bakarak erkek oyuncu ile kendini özdeşleştirir.

Erkek bakan ve seyircinin özdeşleşerek özne konumuna gelmesiyle, seyirci belirleyici olan erkek bakışını fantezisini kadın figürüne yansıtır ve kadın imgesi de

buna göre inşa edilir. Bir kadının çekici olduğunu vurgulamanın çok ötesine giden sinema, kadına gösterinin içinde nasıl bakılacağını toplumsal olarak inşa eder.

Resim 9: Cindy Sherman, Untitled Film Stills

Kaynak: Women's Work, Cindy Sherman, Untitled Film Stills, 7.12.2009, <http://womenswork.tumblr.com/post/274123082/cindy-sherman-untitled-film-stills>, (30.6.2014).

Ana akım sinemaya ve onun sunmak istediği zevke meydan okuyabilmek için yıkılması gereken unsurlar, bu kodlar ve onları şekillendiren dış yapılarla olan ilişkisidir.

Kamerayı hareketlendirmek geleneksel sinemanın kurallarını yıkarak bakış açısına serbestlik kazandıracaktır. Bu sayede izleyici erkek bakan konumundan sıyrılarak sinemanın bu röntgeni etkin-edilgen düzeneği ortadan kaldırılacak ve kadın özgürleşecektir.

8. AMELIA JONES: "BEDEN SANATI: ÖZNEYİ SAHNELEMEK"

Amelia Jones bu makalesinde beden sanatını kullanan bazı sanatçıların bedeni fetişize etmek değil bedeni arzusunun nesnesi olarak değil simgesel anlamda derinlikli ve değer yüklü olarak sanatında kullanan performans sanatçıları irdeler ve beden sanatına daha fazla değer verilmesi gerektiğini savunur.

70'lerde bu sanatın reddedilmesinin sebebi izleyicilere birer etkin eleştirmenler değil edilgin tüketiciler açısından yaklaşılması ve bu sanat formlarına duyulan Marksist güvensizlikle ilgilidir.

Beden sanatının o dönemde dışlanması kaçınılmaz olsa da günümüzde artık eleştirmenlerin kendi görüşlerinin bireysel olduğunu kabul etmeleri gerekmektedir.

Resim 10: Ana Mendieta, Sikreta Seriesi

Kaynak: Persephone Magazine.com, Ana Mendieta, "İsla", Estate of Ana Mendieta, <http://persephonemagazine.com/wp-content/uploads/2011/04/Ana-Mendieta-Isla.-Estate-of-Ana-Mendieta1.jpg>

Kübalı performans sanatçısı Ana Mendita toprak ile kendi silüetine dayalı kadın bedeni arasında aşağıdaki performans çalışmasında bedeni evrenle yeniden birleştirmenin yollarını arayarak etkileyici bir çalışma gerçekleştirmiştir. Mendita toprak/beden aracılığıyla kendisini doğanın bir parçası olarak gördüğünü ifade etmektedir.

SONUÇ

Feminist eleştiri sanat tarihi boyunca toplumsal rollerinin dışında bir bedene indirgenen kadın kimliğinin arzu nesnesi konumundan kurtuluşu için mücadele etmiş ve 'normal' sayılan erkek bakış açısını ortaya koymayı başarmıştır. Erkek ressamlarla her fırsatta kıyaslanarak neden kadınların 'büyük sanatçı' olamadıklarını kadınların hapsedildikleri ev içi mekanlarda aramak gerektiğini ortaya koyan feminist eleştiri her türlü engelle rağmen kadın sanatçıların sanata getirdikleri farklı bakış açısı ile incelenmesi gerektiğini irdelenmiş ve sanat tarihi kanonuna uzun süre önce eklenmesi gereken kadın sanatçıların eserlerinin değerlerini ortaya koymuşlardır. Günümüzde bazı kadın sanatçılar erkek bakış açısını vurgulamak ve kadın bedeninin ve kadının arzu nesnesine indirgenmesini protesto etmek amacıyla erkek bakış açısını ortaya koymaya çalışan eserler üretmektedirler. Ancak bu eserler haklı olarak feminist eleştirmenin de karşı çıktığı gibi kadının yine erkek bakışı ile sergilenmesine neden olmaktadır.

Günümüz reklamları ele alındığında ise medyanın toplumsallaşma araçlarından en önemlilerinden birisi olduğu göz önünde bulundurularak sanat tarihinde kat edilen mesafenin gerisinde olduğumuz gözlemlenmektedir. Kadın kimliğinin toplumsal olarak inşa edildiği reklamlarda verilen mesajlar kadının çalışan kadın olsa dahi başlıca yerinin ev kurucu olması ve anne olması yolundadır. Bunun dışında reklamlarda sergilenen bekar kadın imajı kimliği belirsiz bir şekilde sergilenmekte ve kadın, anne ya da eş olmamanın 'eksikliğiyle' erkeklere karşı çekici olmak ve arzu nesnesine indirgenmek alternatifleriyle karşı karşıyadır. Kadının kendi kimliğini toplumsal olarak inşa ettiği ve kazandığı günümüz dünyasında reklamlarda bu şekilde sergilenen kadın statüsü medyanın toplumsal kimliği inşa ettiği göz önünde bulundurularak yeni görsel okuma önerileri getirilerek yeniden inşa edilmek zorundadır. Feminist eleştirinin de ifade ettiği üzere kadın statüsü ancak benzeri mücadelelerle toplumda hak ettiği konuma ulaşacaktır.

KAYNAKÇA

- Art Contemporani, <http://blocs.xtec.cat/miradesdart2/art-contemporani-1%C2%AA-part-xviiiix/>, (30.6.2014).
- Brooklyn Museum, Elizabeth A. Sackler Center for Feminist Art: Feminist Art Base: Judy Chicago, http://www.brooklynmuseum.org/eascfa/feminist_art_base/gallery/judy_chicago.php, (30.6.2014).
- Flickr.com, <http://www.flickr.com/photos/verbunkos/3051013093/>, (30.6.2014). Free Photos. biz, http://www.free-photos.biz/photographs/art/rooms_in_art/32890_berthe_morisot_003.php, (30.6.2014).
- Guerilla Girls, <http://blogs.artinfo.com/lacmonfire/2011/02/21/guerilla-girl/>, (30.6.2014).
- Hisse.net, Ünlü Sanat Eseri Resimler, <http://www.hisse.net/forum/showthread.php?t=8432&page=485>, (30.6.2014).
- La Historia del Arte, 31.12.2009, <http://arthistorianh.tumblr.com/post/310662978/cindy-sherman-untitled-film-stills-1977-79>, (30.6.2014).
- Metropolitan Museum, Works of Art, <http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/87.25>, (30.6.2014).
- Persephone Magazine.com, Ana Mendieta, "Isla", Estate of Ana Mendieta, <http://persephonemagazine.com/wp-content/uploads/2011/04/Ana-Mendieta-Isla.-Estate-of-Ana-Mendieta1.jpg>
- Women's Work, Cindy Sherman, Untitled Film Stills, 7.12.2009, <http://womenswork.tumblr.com/post/274123082/cindy-sherman-untitled-film-stills>, (30.6.2014).